

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2011. gada 29. martā *

Satura rādītājs

I — Atbilstošās tiesību normas	I - 2314
A — EOTK līguma noteikumi	I - 2314
B — EK līguma noteikumi	I - 2316
C — Regula (EK) Nr. 1/2003	I - 2316
D — Noilgumu attiecībā uz procesuālajām darbībām regulējošie noteikumi	I - 2317
II — Tiesvedības priekšvēsture	I - 2319
III — Tiesvedība Pirmās instances tiesā un pārsūdzētais spriedums	I - 2322
IV — Tiesvedība Tiesā	I - 2324
V — Lietas dalībnieku prasījumi	I - 2324
VI — Par lūgumu atkārtoti sākt mutvārdu procesu	I - 2327
VII — Par apelācijas sūdzībām	I - 2328
A — Par <i>ARBED</i> apelācijas sūdzību (C-201/09 P)	I - 2329
1. Par pirmo pamatu, kas izriet no EOTKL 97. panta un Regulas Nr. 1/2003 noteikumu pārkāpuma, pilnvaru nepareizas izmantošanas, kļūdas tiesību piemērošanā un pamatojuma nesniegšanas	I - 2329
a) Lietas dalībnieku argumenti	I - 2329
b) Tiesas vērtējums	I - 2331

* Tiesvedības valoda — franču.

2.	Par otro pamatu saistībā ar sabiedrību juridiskās personas un sankciju individuālas piemērošanas principu pārkāpumu, pamatojuma nesniegšanu, nepareizu judikatūras interpretāciju un piemērošanu par mātes sabiedrības vairošanu par tai pilnībā piederošas meitas sabiedrības rīcību, kā arī par <i>res judicata</i> principa neievērošanu	I - 2338
a)	Par pieņemamību un izvirzītā pamata atbilstību	I - 2338
i)	Lietas dalībnieku argumenti	I - 2338
ii)	Tiesas vērtējums	I - 2338
b)	Par lietas būtību	I - 2339
i)	Lietas dalībnieku argumenti	I - 2339
ii)	Tiesas vērtējums	I - 2342
3.	Par trešo pamatu saistībā ar tiesību normu par noilgumu pārkāpumu un <i>res judicata</i> principa pārkāpumu, kā arī pamatojuma nesniegšanu	I - 2345
a)	Lietas dalībnieku argumenti	I - 2345
b)	Tiesas vērtējums	I - 2346
4.	Par ceturto pamatu saistībā ar pamatojuma nesniegšanu, tiesību uz aizstāvību pārkāpumu un <i>res judicata</i> principa pārkāpumu	I - 2347
a)	Lietas dalībnieku argumenti	I - 2347
b)	Tiesas vērtējums	I - 2348
B —	Par Komisijas apelācijas sūdzības (lieta C-216/09 P) vienīgo pamatu par kļūdām tiesību piemērošanā, kas izriet no Lēmuma Nr. 715/78 interpretācijas ...	I - 2350
1.	Lietas dalībnieku argumenti	I - 2350
2.	Tiesas vērtējums	I - 2354
VIII —	Par tiesāšanās izdevumiem	I - 2357
		I - 2309

Apvienotās lietas C-201/09 P un C-216/09 P

par divām apelācijas sūdzībām atbilstoši Tiesas Statūtu 56. pantam, kuras attiecīgi 2009. gada 5. un 10. jūnijā iesniedza

ArcelorMittal Luxembourg SA, agrāk — *Arcelor Luxembourg SA*, Luksembur-
ga (Luksemburga), ko pārstāv A. Vandenkastēle [*A. Vandencastele*] un K. Falmaņš
[*C. Falmagne*], *avocats* (C-201/09 P),

apelācijas sūdzības iesniedzēja,

pārējie lietas dalībnieki —

Eiropas Komisija, ko pārstāv F. Kastiljo de la Tore [*F. Castillo de la Torre*] un E. Žipinī
Furnjē [*E. Gippini Fournier*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja pirmajā instancē,

ArcelorMittal Belval & Differdange SA, agrāk — *Arcelor Profil Luxembourg SA*, Eša pie Alzetes [*Esch-sur-Alzette*] (Luksemburga),

ArcelorMittal International SA, agrāk — *Arcelor International SA*, Luksemburga (Luksemburga),

prasītājas pirmajā instancē,

un

Eiropas Komisija, ko pārstāv F. Kastiljo de la Tore, K. Lūiss [*X. Lewis*] un E. Žipinī Furnjē, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā (C-216/09 P),

apelācijas sūdzības iesniedzēja,

pārējie lietas dalībnieki —

ArcelorMittal Luxembourg SA, agrāk — *Arcelor Luxembourg SA*, Luksemburga (Luksemburga),

ArcelorMittal Belval & Differdange SA, agrāk — *Arcelor Profil Luxembourg SA*, Eša
pie Alzetes (Luksemburga), ko pārstāv A. Vandenkastēle, *avocat*,

ArcelorMittal International SA, agrāk — *Arcelor International SA*, Luksemburga
(Luksemburga), ko pārstāv A. Vandenkastēle, *avocat*,

prasītājas pirmajā instancē.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji A. Tizzano [*A. Tizzano*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*],
Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], K. Šimans [*K. Schiemann*], A. Arabadžijevs [*A. Arabad-
jiev*] (referents) un Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kassel*], tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*], Dž. Arestis
[*G. Arestis*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] un
K. Toadere [*C. Toader*],

ģenerālvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],
sekretāre R. Šereša [*R. Șereș*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 29. jūnija tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2010. gada 26. oktobra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Ar savām apelācijas sūdzībām *ArcelorMittal Luxembourg SA*, agrāk — *Arcelor Luxembourg SA* (C-201/09 P), Eiropas Komisija (C-216/09 P), kā arī ar pretapelācijas sūdzību *ArcelorMittal Belval & Differdange SA*, agrāk - *Arcelor Profil Luxembourg SA*, un *ArcelorMittal International SA*, agrāk - *Arcelor International SA* (C-216/09 P), lūdz Tiesu daļēji atcelt Eiropas Kopienų Pirmās instances tiesas 2009. gada 31. marta spriedumu lietā T-405/06 *ArcelorMittal Luxembourg u.c./Komisija* (Krājums, II-771. lpp.; turpmāk tekstā — “pārsūdzētais spriedums”), ar kuru tā daļēji ir atcēlusi Komisijas 2006. gada 8. novembra Lēmumu C(2006) 5342, galīgā redakcija, par EOTK līguma 65. panta piemērošanas procedūru attiecībā uz Eiropas siju ražotāju nolīgumiem un saskaņotām darbībām (Lieta COMP/F/38.907 — Tērauda sijas), kura kopsavilkums ir publicēts 2008. gada 13. septembra *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (OV C 235, 4. lpp.; turpmāk tekstā — “strīdīgais lēmums”).
- 2 Ar strīdīgo lēmumu Komisija atzina, ka uzņēmums, kuru veido *ArcelorMittal Luxembourg SA*, *ArcelorMittal Belval & Differdange SA* un *ArcelorMittal International SA*, no 1988. gada 1. jūlija līdz 1991. gada 16. janvārim ir noslēdzis vairākus nolīgumus un īstenojis saskaņotas darbības, kuru mērķis vai sekas bija cenu noteikšana, kvotu piešķiršana un intensīva informācijas apmaiņa Kopienas tērauda siju nozarē, tādējādi pārkāpjot EOTKL 65. panta 1. punkta noteikumus, un par šiem pārkāpumiem šīm sabiedrībām solidāri piemēroja naudas sodu EUR 10 miljonu apmērā.

I — Atbilstošās tiesību normas

A — EOTK līguma noteikumi

3 EOTKL 65. pantā bija noteikts:

“1. Ir aizliegti visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kuru mērķis ir tieši vai netieši nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci kopējā tirgū, un it īpaši ir aizliegts:

a) noteikt cenas;

b) ierobežot vai kontrolēt ražošanu, tehnisko attīstību vai ieguldījumus;

c) sadalīt tirgus, preces, klientus vai apgādes avotus.

[...]

4. Atbilstoši šā panta 1. punktam aizliegtajiem nolīgumiem vai lēmumiem nav juridiskā spēka un uz tiem nevar atsaukties nevienā dalībvalstu tiesā.

Komisijai ir ekskluzīva kompetence, izņemot prasības Tiesā, spriest par minēto nolīgumu vai lēmumu saderību ar šā panta noteikumiem.

5. Komisija uzņēmumiem, kuri ir noslēguši juridiskā spēkā neesošu nolīgumu, patvaļīgi, draudot ar zaudējumiem, boikotējot vai izmantojot jebkākus citus līdzekļus, piemēro vai grasās piemērot juridiskā spēkā neesošu nolīgumu vai lēmumu, vai arī nolīgumu, kam apstiprinājums tika atteikts vai atsaukts, vai saņem atļauju, apzināti sniedzot nepatiesu vai maldinošu informāciju, vai veic darbības, kas ir pretrunā 1. punkta noteikumiem, var nolemt piemērot naudas sodu un periodiskus soda maksājumus, kas nepārsniedz divkārtšu apgrozījuma summu, ko saņem no precēm, par kurām noslēgts nolīgums, pieņemts lēmums vai attiecībā uz kurām ir veiktas darbības, kas ir pretrunā šā panta noteikumiem, izņemot gadījumu, kad mērķis ir ierobežot ražošanu, tehnisko attīstību vai ieguldījumus, — tad maksimālā summa var tikt palielināta līdz 10 % no attiecīgā uzņēmuma finanšu gada apgrozījuma, ciktāl tas attiecas uz naudas sodu, un līdz 20 % no dienas apgrozījuma, ciktāl tas attiecas uz periodiskiem soda maksājumiem. [Neoficiāls tulkojums]”

4 Saskaņā ar EOTKL 97. pantu EOTK līguma darbība beidzās 2002. gada 23. jūlijā.

B — *EK līguma noteikumi*

- 5 EKL 305. panta 1. punktā bija noteikts:

“Šis Līgums neietekmē Eiropas Ogļu un tērauda kopienas dibināšanas līgumu, jo īpaši attiecībā uz dalībvalstu tiesībām un pienākumiem, minētās Kopienas iestāžu pilnvarām un tajā Līgumā ietvertos noteikumus par ogļu un tērauda kopējā tirgus darbību.”

C — *Regula (EK) Nr. 1/2003*

- 6 Saskaņā ar Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp., OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 8. nod. 2. sēj., 205. lpp.), 4. pantu “[EKL] 81. un 82. panta piemērošanai Komisijai ir šajā regulā paredzētās pilnvaras”.
- 7 Regulas Nr. 1/2003 7. pantā “Pārkāpuma atklāšana un izbeigšana” ir paredzēts:

“1. Ja Komisija uz sūdzības pamata vai pēc savas iniciatīvas atklāj, ka ir [EKL] 81. panta vai 82. panta pārkāpums, tā var ar lēmumu pieprasīt attiecīgajiem uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām šādas pārkāpšanas izbeigšanu. [...] Ja Komisijai ir likumīgas intereses, tā arī var konstatēt, ka pārkāpums ir izdarīts pagātnē.

[...]”

- 8 Saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu Komisija ar lēmumu var piemērot naudas sodus uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, ja tie tiši vai nolaidības dēļ pārkāpj EKL 81. vai 82. panta noteikumus.

D — Noilgumu attiecībā uz procesuālajām darbībām regulējošie noteikumi

- 9 Komisijas 1978. gada 6. aprīļa Lēmuma Nr. 715/78/EOTK par noilgumu attiecībā uz procesuālām darbībām un izpildi Eiropas Ogļu un tērauda kopienas dibināšanas līguma piemērošanas jomā (OV L 94, 22. lpp.) 1. panta 1. punktā un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 1. punktā ir paredzēts, ka uz Komisijas pilnvarām piemērot naudas sodus par konkurences tiesību pārkāpumiem principā attiecas piecu gadu noilguma termiņš.
- 10 Lēmuma Nr. 715/78 1. panta 2. punktā un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 2. punktā ir paredzēts, ka noilguma termiņu sāk skaitīt no dienas, kad izdarīts pārkāpums. Tomēr turpinātu vai atkārtotu pārkāpumu gadījumā noilguma termiņu sāk skaitīt tikai no dienas, kurā attiecīgais pārkāpums ir izbeigts.
- 11 Lēmuma Nr. 715/78 2. panta 1. punktā un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 3. punktā ir precizēts, ka jebkura rīcība, ko izmeklēšanā vai tiesvedībā attiecībā uz pārkāpumu veikusi Komisija, pārtrauc noilguma termiņu. Noilguma termiņš tiek pārtraukts no

dienas, kad par attiecīgo Komisijas rīcību ir paziņots vismaz vienam uzņēmumam, kurš piedalījies pārkāpumā. Noilguma termiņu tostarp pārtrauc:

- rakstiski informācijas pieprasījumi, ko izdarījusi Komisija, kā arī Komisijas lēmumi, kuros pieprasīta vajadzīgā informācija;
- rakstiski pārbaužu veikšanas pilnvarojumi, ko savām amatpersonām izsniegusi Komisija, kā arī Komisijas lēmumi, ar ko norīko pārbaužu veikšanu;
- Komisijas uzsākta tiesvedība, un
- Komisijas iebildumu paziņošana.

¹² Lēmuma Nr. 715/78 2. panta 2. punktā un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 4. punktā ir noteikts, ka noilguma termiņa pārtraukšana attiecas uz visiem uzņēmumiem, kas piedalījušies pārkāpumā.

¹³ Saskaņā ar Lēmuma Nr. 715/78 2. panta 3. punktu un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 5. punktu pēc katra pārtraukuma noilgums sākas no jauna. Tomēr vēlākais brīdis, kad iestājas noilgums, ja Komisija nav piemērojusi naudas sodu vai periodisko soda maksājumu, ir diena, kurā beidzas termiņš, kas ir divreiz ilgāks par noilguma termiņu. Šo termiņu pagarina par laiku, uz kuru noilguma termiņš ir apturēts.

- 14 Saskaņā ar Lēmuma Nr. 715/78 3. pantu un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 6. punktu noilguma termiņu procesuālajām darbībām aptur uz laiku, kamēr Komisijas lēmums tiek izskatīts Tiesā.
- 15 No Lēmuma Nr. 715/78 4. panta un Regulas Nr. 1/2003 26. panta 1. un 2. punkta izriet, ka uz Komisijas pilnvarām izpildīt lēmumus, ar kuriem piemēro naudas sodus atbilstoši EOTK līgumam vai Regulas Nr. 1/2003 23. pantam, attiecas piecu gadu noilguma termiņš, šo termiņu skaitot no dienas, kad lēmums ir kļuvis galīgs.

II — Tiesvedības priekšvēsture

- 16 Šis prāvas rašanās fakts, kas izklāstīti pārsūdzētā sprieduma 16.–37. punktā, var rezumēt šādi.
- 17 *ARBED SA*, kura ir nomainījusi nosaukumu un kļuvusi par *Arcelor Luxembourg SA*, bet vēlāk — par *ArcelorMittal Luxembourg SA* (turpmāk tekstā — “*ARBED*”), darbojās melnās metalurģijas izstrādājumu ražošanas nozarē.
- 18 *TradeARBED SA*, kura ir nomainījusi nosaukumu un kļuvusi par *Arcelor International SA*, bet vēlāk — par *ArcelorMittal International SA* (turpmāk tekstā — “*TradeARBED*”), bija *ARBED* pilnībā piederoša meitas sabiedrība un nodarbojās ar *ARBED* ražoto melnās metalurģijas izstrādājumu izplatīšanu.

- 19 *ProfilARBED SA*, kura ir nomainījusi nosaukumu un kļuvusi par *Arcelor Profil Luxembourg SA*, bet vēlāk — par *ArcelorMittal Belval & Differdange SA* (turpmāk tekstā — “*ProfilARBED*”), tika izveidota 1992. gada 27. novembrī kā *ARBED* pilnībā piederoša meitas sabiedrība ar mērķi kopš minētās dienas pārņemt *ARBED* saimniecisko un rūpniecisko darbību tērauda siju nozarē.
- 20 1991. gadā Komisija, pamatojoties uz saskaņā ar EOTKL 47. pantu pieņemtiem lēmumiem, veica pārbaudes vairāku uzņēmumu birojos, tostarp *TradeARBED* birojā. 1992. gada 6. maijā tā attiecīgajiem uzņēmumiem, kuru starpā bija *TradeARBED*, bet nebija *ARBED* un *ProfilARBED*, nosūtīja paziņojumu par iebildumiem. *TradeARBED* piedalījās uzņēmumu uzklaušīšanā, kas notika no 1993. gada 11. janvāra līdz 14. janvārim.
- 21 Ar 1994. gada 16. februāra Lēmumu 94/215/EOTK par EOTK līguma 65. panta piemērošanas procedūru attiecībā uz Eiropas tērauda siju ražotāju nolīgumiem un saskaņotām darbībām (OV L 116, 1. lpp.; turpmāk tekstā — “sākotnējais lēmums”) Komisija konstatēja 17 Eiropas melnās metalurģijas uzņēmumu, tostarp arī *TradeARBED*, līdzdalību vairākos nolīgumos, lēmumos un saskaņotās darbībās, nosakot cenas, sadalot tirgus un apmainoties ar konfidenciālu informāciju Kopienas tērauda siju nozarē, tādējādi pārkāpjot EOTKL 65. panta 1. punkta noteikumus, un par laika posmā no 1988. gada 1. jūlija līdz 1990. gada 31. decembrim izdarītajiem pārkāpumiem piemēroja naudas sodus 14 šīs nozares uzņēmumiem, tostarp arī *ARBED* (ECU 11 200 000 apmērā).
- 22 Ar 1999. gada 11. marta spriedumu lietā T-137/94 *ARBED/Komisija* (*Recueil*, II-303. lpp.) Pirmās instances tiesa noraidīja *ARBED* celto prasību par sākotnējā lēmuma atcelšanu, tomēr attiecībā uz to samazinot naudas sodu līdz EUR 10 miljoniem.

- ²³ Ar 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-176/99 P *ARBED*/Komisija (*Recueil*, I-10687. lpp.) Tiesa tiesību uz aizstāvību pārkāpuma dēļ atcēla iepriekš minēto Pirmās instances tiesas spriedumu, kā arī sākotnējo lēmumu tiktāl, ciktāl tas attiecās uz *ARBED*.
- ²⁴ Ņemot vērā šo atcelšanu, Komisija nolēma uzsākt jaunu procedūru attiecībā uz ar konkurenci nesaderīgo rīcību, kas bija sākotnējā lēmuma priekšmets. 2006. gada 8. martā tā *ARBED*, *TradeARBED* un *ProfilARBED* nosūtīja paziņojumu par iebildumiem, informējot tās par savu nodomu pieņemt lēmumu par to atzīšanu par solidāri atbildīgām par attiecīgajiem pārkāpumiem, uz ko šīs sabiedrības atbildēja 2006. gada 20. aprīlī.
- ²⁵ 2006. gada 8. novembrī Komisija pieņēma strīdīgo lēmumu, kura 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. pants

Uzņēmums, kura sastāvā ir [*ARBED*, *TradeARBED* un *ProfilARBED*], noslēdza vairākus nolīgumus un īstenoja saskaņotas darbības, kuru mērķis vai sekas bija cenu noteikšana, kvotu piešķiršana un intensīva informācijas apmaiņa Kopienas tērauda siju nozarē, tādējādi pārkāpjot [EOTKL] 65. panta 1. punkt[a] noteikumus]. Attiecīgā uzņēmuma iepriekš minētajā sastāvā līdzdalība šajos pārkāpumos ilga no 1988. gada 1. jūlija līdz 1991. gada 16. janvārim.

2. pants

[*ARBED*, *TradeARBED* un *ProfilARBED*] par 1. pantā paredzētajiem pārkāpumiem solidāri tiek piemērots naudas sods EUR 10 miljonu apmērā.”

III — Tiesvedība Pirmās instances tiesā un pārsūdzētais spriedums

²⁶ Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2006. gada 27. decembrī, *ARBED*, *TradeARBED* un *ProfilARBED*, pamatojoties uz EOTKL 33. un 36. pantu, kā arī EKL 229. un 230. pantu, cēla prasību par strīdīgo lēmumu.

²⁷ Ar savu pirmo pamatu *ARBED*, *TradeARBED* un *ProfilARBED* apgalvoja, ka strīdīgajam lēmumam nebija juridiska pamata un ka Komisija bija nepareizi izmantojusi savas pilnvaras. Otrajā pamatā bija norādīts uz tādu tiesību normu pārkāpumiem, kas regulē vainojamību pārkāpumos, trešajā pamatā bija norādīts uz noilgumu attiecībā uz procesuālajām darbībām regulējošo tiesību normu pārkāpumu un ceturtajā pamatā bija norādīts uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu.

²⁸ Ņemot vērā tostarp, ka ar Kopienu līgumiem ir izveidota vienota tiesību sistēma, ka EOTK līguma un EK līguma kopīgais mērķis ir brīvas konkurences režīma uzturēšana un ka saskaņā ar visām dalībvalstu tiesību sistēmām kopēju principu tiesību aktu izmaiņu gadījumā — ja vien nav tieši paustas pretēja likumdevēja griba — ir jānodrošina tiesisko struktūru pēctecība, Pirmās instances tiesa noraidīja pirmo pamatu, nospriežot, ka Regulas Nr. 1/2003 7. panta 1. punkts un 23. panta 2. punkts ir jāinterpretē

tādējādi, ka tie ļauj Komisijai pēc 2002. gada 23. jūlija konstatēt un sodīt par aizliegtu vienošanos uzņēmumu starpā īstenošanu EOTK līguma *ratione materiæ* un *ratione temporis* piemērošanas jomā esošajās nozarēs.

- 29 Pirmās instances tiesa noraidīja arī otro pamatu, uzskatot, pirmkārt, ka šo pamatu nebija izvirzījusi *TradeARBED* un, otrkārt, ka Komisijas apsvērumos nebija pieļautas kļūdas tiesību piemērošanā, par vainojamu *TradeARBED* izdarītajā pārkāpumā, pamatojoties uz to, ka *ARBED* pilnībā piederēja *TradeARBED* kapitāldaļas un pierādījumi apstiprināja gan *ARBED* izšķirošo ietekmi pār *TradeARBED* rīcību, gan faktisku šīs ietekmes izmantošanu, atzīstot *ARBED* un kā šīs pēdējās “saimniecisko pēcteci” — *ProfilARBED*.
- 30 Jautājumā par trešo pamatu Pirmās instances tiesa neatzina, ka attiecībā uz *ARBED* būtu pārkāptas procesuālo darbību noilgumu regulējošās tiesību normas, uzskatot, ka strīdīgais lēmums, ņemot vērā termiņu apturēšanu uz sākotnējās tiesvedības laiku Pirmās instances tiesā un Tiesā, ir ticis pieņemts, ievērojot kā 5, tā arī 10 gadu noilguma termiņu. Tomēr, uzskatot, ka minētajai noilguma apturēšanai ir vienīgi *inter partes*, nevis *erga omnes* iedarbība, Pirmās instances tiesa nosprieda, ka attiecībā uz *ProfilARBED* un *TradeARBED* bija iestājies noilguma 10 gadu termiņš, un tādēļ attiecībā uz tām atcēla strīdīgo lēmumu.
- 31 Pirmās instances tiesa noraidīja ceturto pamatu tiktāl, ciktāl to bija izvirzījusi *ARBED*, uzskatot, ka, pamatojoties vienīgi uz apgalvojumu, ka pierādījumi, kas būtu varējuši būt tās rīcībā 1990. gadā, bija pazuduši, ņemot vērā pagājušo laiku, *ARBED* nebija pierādījusi, kā administratīvā procesa ilgums varēja kaitēt tās tiesību uz aizstāvību īstenošanai.

- ³² Tādēļ ar pārsūdzēto spriedumu Pirmās instances tiesa atcēla strīdīgo lēmumu tiktāl, ciktāl tas attiecās uz *ProfilARBED* un *TradeARBED*, un pārējā daļā prasību noraidīja kā nepamatotu.

IV — Tiesvedība Tiesā

- ³³ Ar 2009. gada 10. septembra rīkojumu Tiesas priekšsēdētājs nolēma apvienot lietas C-201/09 P un C-216/09 P mutvārdu procesā un sprieduma taisīšanai.

V — Lietas dalībnieku prasījumi

- ³⁴ Apelācijas sūdzībā (C-201/09 P) *ARBED* lūdz Tiesu:

- atcelt pārsūdzēto spriedumu tiktāl, ciktāl ar to attiecībā uz *ARBED* ir atstāts spēkā strīdīgais lēmums, un
- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus šajā instancē un tiesāšanās izdevumus Pirmās instances tiesā.

35 Atbildes rakstā uz minēto apelācijas sūdzību Komisija lūdz Tiesu:

- noraidīt apelācijas sūdzību, un
- piespriest *ARBED* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

36 Apelācijas sūdzībā (C-216/09 P) Komisija lūdz Tiesu:

- atcelt pārsūdzēto spriedumu tiktāl, ciktāl tajā ir atcelti *ProfilARBED* un *TradeARBED* saskaņā ar strīdīgo lēmumu piemērotie naudas sodi;
- noraidīt *ProfilARBED* un *TradeARBED* apelācijas sūdzību, kā arī
- piespriest *ProfilARBED* un *TradeARBED* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

37 Atbildes rakstā uz minēto apelācijas sūdzību *ProfilARBED* un *TradeARBED* ir iesniegušas pretapelācijas sūdzību un lūdz Tiesu:

- atstāt spēkā pārsūdzēto spriedumu tiktāl, ciktāl ar to ir atcelti tām saskaņā ar strīdīgo lēmumu piemērotie naudas sodi, ņemot vērā, ka noilguma apturēšanas iedarbība ir relatīva;

- pakārtoti un ar pretprasību — atcelt strīdīgo lēmumu tiktāl, ciktāl tajā:
- attiecībā uz tām piemērots EOTK līgums un Regula Nr. 1/2003;
- *TradeARBED* rīcībā par vainojamu atzīta *ProfilARBED*;
- nav atzīts noilgums attiecībā uz procesuālajām darbībām saistībā ar *ProfilARBED*, ņemot vērā tiesību normas, kas regulē noilguma pārtraukšanu;
- nav atzīts tiesību uz aizstāvību pārkāpums, uz ko ir tiesības atsaukties *ProfilARBED*, ņemot vērā, ka administratīvais process bijis īpaši ilgs;
- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus abās instancēs.

³⁸ Replikas rakstā uz šo pretapelācijas sūdzību Komisija lūdz Tiesu:

- noraidīt pretapelācijas sūdzību, un
- piespriest *ProfilARBED* un *TradeARBED* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

VI — Par lūgumu atkārtoti sākt mutvārdu procesu

- 39 Ar Tiesas kancelejā 2010. gada 27. oktobrī iesniegtu pieteikumu Komisija tai lūdza saskaņā ar Tiesas Reglamenta 61. pantu atsākt mutvārdu procesu gadījumā, ja tai būtu jāapskata jautājums par *ProfilARBED* atbildību, kas izriet no apstākļa, ka *ProfilARBED* ir veikusi *ARBED* saimniecisko darbību. Proti, pēc tās domām, šie jautājumi ir iztirzāti ģenerālvokāta secinājumā 224.–235. punktā, bet nav tiesvedības priekšmets un lietas dalībnieki tos nav apsprieduši.
- 40 Saskaņā ar minēto tiesību normu par šo lūgumu tika uzklausīts ģenerālvokāts.
- 41 Tiesa pēc savas ierosmes vai, ievērojot ģenerālvokāta ieteikumu vai arī lietas dalībnieku lūgumu, var izdot rīkojumu par atkārtotu mutvārdu procesa sākšanu atbilstoši Tiesas Reglamenta 61. pantam, ja tā uzskata, ka tai nav pietiekami skaidri lietas apstākļi vai ka lieta ir jāizskata, ņemot vērā argumentu, ko lietas dalībnieki nav apsprieduši (skat. 2009. gada 8. septembra spriedumu lietā *C-42/07 Liga Portuguesa de Futebol Profissional* un *Bwin International*, Krājums, I-7633. lpp., 31. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 42 Tiesa uzskata, ka šajā gadījumā tai ir visa vajadzīgā informācija, lai lietu izspriestu, un ka lieta nav jāizskata, ņemot vērā argumentu, ko lietas dalībnieki Tiesā nav apsprieduši.
- 43 Tādēļ nav jāizdod rīkojums par atkārtotu mutvārdu procesa sākšanu.

VII — Par apelācijas sūdzībām

⁴⁴ Savā apelācijas sūdzībā (C-201/09 P) *ARBED* izvirza četrus pamatus. Pirmajā pamatā *ARBED* norāda uz EOTKL 97. panta un Regulas Nr. 1/2003 noteikumu pārkāpumu, pilnvaru nepareizu izmantošanu, kļūdām tiesību piemērošanā un pamatojuma nesniegšanu.

⁴⁵ Otrais pamats izriet no sabiedrību juridiskās personas statusa un sodu un sankciju individualitātes principa pārkāpuma, pamatojuma nesniegšanas, Tiesas judikatūras par mātes sabiedrības vainojamību — pilnībā mātes sabiedrībai piederošās — meitas sabiedrības pārkāpumā kļūdainas interpretācijas un piemērošanas, kā arī *res judicata* un tiesību normu hierarhijas principa pārkāpuma.

⁴⁶ Trešais pamats izriet no noilgumu regulējošo tiesību normu un *res judicata* principa attiecībā uz sākotnējo lēmumu pārkāpuma, kā arī no pamatojuma nesniegšanas. Ar savu ceturto pamatu *ARBED* pārmet Pirmās instances tiesai, ka tā nav sniegusi pamatojumu, kā arī pārkāpusi tiesības uz aizstāvību un principu par *res judicata*, ar kuru apveltīts iepriekš minētais 2003. gada 2. oktobra spriedums lietā *ARBED/Komisija*.

⁴⁷ Savā apelācijas sūdzībā (C-216/09 P) Komisija izvirza vienu pamatu, kas izriet no Lēmuma Nr. 715/78 interpretācijā pieļautajām kļūdām tiesību piemērošanā.

A — Par ARBED apelācijas sūdzību (C-201/09 P)

1. Par pirmo pamatu, kas izriet no EOTKL 97. panta un Regulas Nr. 1/2003 noteikumu pārkāpuma, pilnvaru nepareizas izmantošanas, kļūdas tiesību piemērošanā un pamatojuma nesniegšanas

a) Lietas dalībnieku argumenti

⁴⁸ Pirmkārt, *ARBED* norāda, ka EOTKL 97. pantā bija paredzēts, ka EOTKL zaudēs spēku 2002. gada 23. jūlijā, bet stridīgais lēmums, kas pamatots ar EOTKL 65. pantu, tika pieņemts 2006. gada 8. novembrī. Nolemjot, ka aplūkojamā rīcība pamatoti ir tikusi izmeklēta, balstoties uz EOTKL 65. pantu, Pirmās instances tiesa esot pārkāpusi EOTKL 97. panta noteikumus un neesot atbildējusi uz tās argumentiem par minētā lēmuma juridiskā pamata neesamību.

⁴⁹ Pēc *ARBED* domām, Pirmās instances tiesa esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatot, ka ar Kopienu līgumiem tika izveidota vienota tiesību sistēma. Saskaņā ar EKL 305. panta 1. punktu EOTK līgums veidojot īpašu tiesisko regulējumu, kurā paredzētas atkāpes no vispārējiem EK līgumā ietvertajiem noteikumiem, un atbilstošo EK līguma tiesību normu pēctecība EOTK līguma tiesību normām kopš 2002. gada 24. jūlija esot radījusi piemērojamo juridisko pamatu, procedūru un materiālo tiesību normu izmaiņas. Iestāžu pienākums dažādos Līgumus interpretēt saskaņoti varot tikt īstenots vienīgi pašos Līgumos noteiktajās robežās, un tādējādi nevarot mudināt iestādes kādu Līguma normu, kuras spēka zaudēšana paredzēta 2002. gada 23. jūlijā, paturēt spēkā pēc šīs dienas.

- 50 Uz 1969. gada 25. februāra spriedumu lietā 23/68 *Klomp* (*Recueil*, 43. lpp.) un 2007. gada 18. jūlija spriedumu lietā C-119/05 *Lucchini* (Krājums, I-6199. lpp.), kurus Pirmās instances tiesa citējusi, pamatojot savu nostāju, nevarot atsaukties, lai nonāktu pie cita secinājuma. Proti, pirmais spriedums esot bijis par Kopienu primāro tiesību izmaiņām, kas notikušas apvienošanās līguma, nevis līguma spēka zaudēšanas dēļ, savukārt otrais esot attiecies uz lēmumu, kas, pamatojoties uz EOTK līgumu, pieņemts pirms, nevis pēc šā līguma spēka zaudēšanas.
- 51 Otrkārt, *ARBED* uzskata, ka, pamatojot Komisijas kompetenci ar Regulu Nr. 1/2003, Pirmās instances tiesa nepareizi ir izmantojusi pilnvaras un nav atbildējusi uz tās argumentiem. *ARBED* norāda, ka Regula Nr. 1/2003 tika pieņemta pēc tam, kad EOTK līgums bija zaudējis spēku, un apgalvo, ka, ņemot vērā tās 4. pantu, kā arī apstākli, ka EOTK līgums tajā nav minēts vispār, šajā regulā Komisijai ir piešķirta kompetence veikt procesuālās darbības tikai par EKL 81. un 82. panta pārkāpumiem.
- 52 Pat ja Regulā Nr. 1/2003 Komisija būtu apveltīta ar kompetenci sodīt par EOTKL 65. panta 1. punkta pārkāpumiem, tas būtu EOTK līguma pārkāpums, jo ar to, lai arī pieņemtu tikai saskaņā ar EK līgumu, būtu paredzēts izdarīt grozījumus EOTK līgumā. Proti, no judikatūras izrietot, ka saskaņota dažādu līgumu materiālo tiesību normu interpretācija nekādi neietekmē dažādām iestādēm ar dažādiem līgumiem piešķirto kompetenci, jo iestāžu katrā līgumā noteiktā kompetence ir paredzēta, lai īstenotu vienīgi tās pilnvaras, kas ir noteiktas attiecīgajā līgumā.
- 53 *ARBED* apgalvo, ka Pirmās instances tiesas pieejas rezultātā, pirmkārt, Eiropas Savienības Padomei tiktu dota vara lemt, kuras iestādes ir kompetentas nodrošināt EOTKL 65. panta īstenošanu, lai gan šo kompetenci ir īstenojuši EOTK līguma autori, un, otrkārt, tiktu mainīta Komisijai ar EOTK līgumu piešķirtās kompetences iedaba, kas

saskaņā ar EOTKL 65. pantu ir ekskluzīva, savukārt Regulā Nr. 1/2003 tā konkurē ar dalībvalstu kompetento konkurences iestāžu un valsts tiesu kompetenci.

- 54 Tātad Pirmās instances tiesas veiktā interpretācija attiecībā uz noteikumiem par tiesību normu piemērošanu laikā apdraudot katram Līgumam raksturīgo juridisko identitāti un noteikumus par tiesību normu hierarhiju. Turklāt Pirmās instances tiesa esot sajaukusi procesuālo tiesību normas, materiālo tiesību normas un kompetences noteikšanu. No judikatūras izrietot, pirmkārt, ka jautājumam par kādas iestādes kompetenci ir pakārtots jautājums par to, kādas materiālo un procesuālo tiesību normas ir jāpiemēro, un, otrkārt, ka juridiskajam pamatam, kas pilnvaro Savienības iestādi pieņemt tiesību aktu, ir jābūt spēkā tā pieņemšanas brīdī.

b) Tiesas vērtējums

- 55 Vispirms ir jākonstatē, ka par jebkuru nolīgumu, kurš atbilst EOTKL 65. panta 1. punktā paredzētajai objektīvajai pusei un ir noslēgts vai izpildīts pirms EOTK līguma darbības beigām 2002. gada 23. jūlijā, šo datumu ieskaitot, Komisija varēja pieņemt lēmumu, ar kuru tiek piemērots naudas sods uzņēmumiem, kuri ir piedalījušies šādā nolīgumā vai ir to izpildījuši, pamatojoties uz EOTKL 65. panta 5. punktu.
- 56 Turklāt jākonstatē, ka par jebkuru nolīgumu, kurš atbilst EOTKL 65. panta 1. punktā paredzētajai objektīvajai pusei un ir noslēgts vai izpildīts laika posmā no 2002. gada 24. jūlija līdz 2009. gada 30. novembrim, Komisija varēja pieņemt šādu lēmumu, pamatojot to ar EKL 81. pantu un Padomes 1962. gada 6. februāra Regulas Nr. 17, Pirmā regula par [EK līguma 81.] un [82.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.) 15. panta 2. punkta a) apakšpunktu vai Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu.

- 57 Visbeidzot, nav apstrīdēts, ka arī par jebkuru nolīgumu, kurš atbilst EOTKL 65. panta 1. punktā paredzētajai objektīvajai pusei un ir noslēgts vai izpildīts, sākot no 2009. gada 1. decembra, Komisija var pieņemt šādu lēmumu, pamatojot to ar LESD 101. pantu un Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu.
- 58 Šajā lietā *ARBED* būtībā apstrīd Pirmās instances tiesas konstatējumu, atbilstoši kuram Komisija ar strīdīgo lēmumu, kas pieņemts pēc 2002. gada 23. jūlija, par piedaļšanos tāda nolīguma noslēgšanā un izpildē, kurš atbilst EOTKL 65. panta 1. punktā paredzētajai objektīvajai pusei, varēja tai piemērot naudas sodu, pamatojot to ar EOTKL 65. panta 1. un 5. punktu apvienojumā ar Regulas Nr. 1/2003 7. panta 1. punktu un 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu.
- 59 Pirmkārt, jautājumā par Komisijas kompetenci apstrīdētā sprieduma 57. un 58. punktā Pirmās instances tiesa norādīja, ka saskaņā ar EKL 305. panta 1. punktu EOTK līgums bija *lex specialis*, kas ir atkāpe no *lex generalis*, proti, EK līguma, un, ņemot vērā, ka EOTK līguma darbība beidzās 2002. gada 23. jūlijā, no EK līguma izrietošā vispārējā režīma piemērošanas jomā pēc 2002. gada 24. jūlija tika iekļautas arī nozares, ko sākotnēji reglamentēja EOTK līgums.
- 60 Pārsūdzētā sprieduma 59.–61. punktā Pirmās instances tiesa precizēja, ka EOTK līgumā paredzētā juridiskā režīma aizstāšana ar EK līgumā paredzēto režīmu ir jāskata kontekstā ar Savienības tiesību sistēmu un tās mērķiem, jo brīvas konkurences režīma ieviešana un uzturēšana ir viens no pamatprincipiem, kas ir paredzēts gan EK līgumā, gan EOTK līgumā. Šajā ziņā tā uzsvēra, ka nolīgumu un saskaņotu darbību jēdzieni EOTKL 65. panta 1. punkta izpratnē atbilst nolīgumu un saskaņotu darbību jēdzieniem EKL 81. panta izpratnē un ka Savienības tiesās abas šīs tiesību normas ir interpretētas vienādi.

- 61 Apstrīdētā sprieduma 62. punktā Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka saskaņā ar visām dalībvalstu tiesību sistēmām kopīgu principu tiesību aktu izmaiņu gadījumā, ja vien likumdevējs nav īpaši paudis pretēju gribu, ir jānodrošina tiesisko struktūru pēctecība, un tās ieskatā šis princips ir piemērojams arī grozījumiem Savienības primārajos tiesību aktos.
- 62 Tādējādi pārsūdzētā sprieduma 63. un 64. punktā Pirmās instances tiesa nolēma, ka Savienības tiesību sistēmas kontinuitāte prasa, lai Komisija nodrošinātu, ka attiecībā uz situācijām, kas radušās saskaņā ar EOTK līgumu, tiek ievērotas tiesības un izpildīti pienākumi, kuri *eo tempore* gan dalībvalstīm, gan privātpersonām ir saistoši saskaņā ar EOTK līgumu, un ka līdz ar to Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj Komisijai pēc 2002. gada 23. jūlija sodīt par aizliegtu vienošanos noslēgšanu nozarēs, kas ietilpst EOTK līguma *ratione materiae* un *ratione temporis* piemērošanas jomā.
- 63 Šajos apsvērumos nav pieļauta neviena kļūda tiesību piemērošanā. Proti, no judikatūras izriet, ka, pirmkārt, saskaņā ar visām dalībvalstu tiesību sistēmām kopīgu principu, kura izcelsme ir saistīta jau ar romiešu tiesībām, tiesību aktu izmaiņu gadījumā, ja vien likumdevējs nav īpaši paudis pretēju gribu, ir jānodrošina tiesisko struktūru pēctecība un, otrkārt, ka šis princips ir piemērojams arī grozījumiem Savienības primārajos tiesību aktos (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Klomp*, 13. punkts).
- 64 Kā pamatoti norādījusi Komisija, nekas neliecina, ka Savienības likumdevējs būtu gribējis, ka pēc EOTK līguma darbības beigām varētu izvairīties no jebkāda soda piemērošanas par slepenu, tajā aizliegtu rīcību veikšanu.

- ⁶⁵ Turklāt, kā izriet no šā sprieduma 55.–57. punktā konstatētā, pēctecība EOTK līguma, EK līguma un LESD starpā nodrošina, ka, lai garantētu brīvu konkurenci, Komisija varēja sodīt jebkuru EOTKL 65. panta 1. punktā paredzētajai objektīvajai pusei atbilstošu rīcību, kas veikta pirms vai pēc 2002. gada 23. jūlija, un tā joprojām ir tiesīga to darīt.
- ⁶⁶ Šādos apstākļos būtu pretēji Līgumu mērķiem un to saskaņotībai, kā arī nesavienojami ar Savienības tiesību sistēmas kontinuitāti, ja Komisija nespētu nodrošināt vienveidīgu EOTK līguma piemērošanu, jo šajā līgumā iekļautās tiesību normas turpina radīt tiesiskas sekas pat pēc tam, kad tas zaudējis spēku (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Lucchini*, 41. punkts).
- ⁶⁷ Otrkārt, Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 65., 66. un 68. punktā saistībā ar iepriekš minēto pamatoti ir nospriedusi, ka principi, ar ko nosaka tiesību normu piemērošanu laikā, kā arī prasības, kas jāievēro saistībā ar tiesiskās drošības un tiesiskās palāvības aizsardzības principiem, nosaka pienākumu piemērot EOTKL 65. panta 1. un 5. punktā paredzētās materiālo tiesību normas tiem šīs lietas faktiem, kuri ietilpst šo tiesību normu *ratione materiae* un *ratione temporis* piemērošanas jomā.
- ⁶⁸ Konkrētāk, jāatgādina, ka tiesiskās drošības princips prasa, lai Savienības tiesiskais regulējums ļautu ieinteresētajām personām precīzi zināt tajā noteikto saistību apjomu un lai šīs personas nepārprotami zinātu savas tiesības un pienākumus un spētu atbilstoši rīkoties (2009. gada 10. marta spriedums lietā C-345/06 *Heinrich*, Krājums, I-1659. lpp., 44. punkts un tajā minētā judikatūra).
- ⁶⁹ Šajā ziņā jāuzsver, ka faktu norises laikā EOTKL 65. panta 1. un 5. punkts bija skaidrs juridiskais pamats šajā lietā piemērotajam sodam, tādējādi *TradeARBED* nevarēja

nezināt par savas rīcības sekām. Turklāt no šā sprieduma 55.–57. punktā konstatētā izriet, ka Komisija sodu par šo pašu rīcību būtu varējusi piemērot arī jebkurā brīdī vēlāk.

⁷⁰ Tā kā vēl pirms faktu norises [dibināšanas] līgumos bija skaidri noteikti pārkāpumi, kā arī sodu, ko varēja piemērot par šiem pārkāpumiem, veidi un smagums, tad ar iepriekš minētajiem principiem uzņēmumiem netiek garantēts, ka gadījumā, ja vēlāk tiek veiktas izmaiņas juridiskajos pamatos un procesuālajās tiesību normās, šiem uzņēmumiem tiek ļauts izvairīties no jebkāda soda par to agrāko prettiesisko rīcību.

⁷¹ Jāpiebilst, ka Komisija vēl pirms EOTK līguma beigām norādīja, ka nebūs iespēju izvairīties no šāda soda, tās 2002. gada 18. jūnijā pieņemtā paziņojuma par noteiktiem konkurences lietu izskatīšanas aspektiem, kuri rodas EOTK līguma darbības izbeigšanās dēļ (OV C 152, 5. lpp.), 31. punktā precizējot, ka, ja Komisija konstatē pārkāpumu jomā, uz kuru attiecas EOTK līgums, lai arī kāds būtu piemērošanas datums, piemērojamās materiālās tiesības ir tās, kas bija spēkā brīdī, kad radās pārkāpumu veidojošie fakti, un pēc EOTK līguma darbības beigām piemērojamās procesuālo tiesību normas ir EKL tiesību normas.

⁷² Turklāt šajā lietā EOTKL 65. panta 5. punkts nav pretrunā principam *lex mitior*, jo ar strīdīgo lēmumu piemērotais naudas sods tāpat ir mazāks par Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzēto naudas soda maksimālo apmēru Savienības konkurences tiesību pārkāpuma dēļ.

- 73 No visiem šiem apstākļiem izriet, ka pienācīgi rūpīgs uzņēmums, kas atrodas tādā situācijā kā *ARBED*, nevarēja nezināt savas rīcības sekas, ne arī paļauties uz to, ka EOTK līguma aizstāšanas ar EKL sekas būs tādas, ka tas varēs izvairīties no jebkāda soda par agrāk izdarītajiem EOTKL 65. panta noteikumu pārkāpumiem.
- 74 Jautājumā par juridisko pamatu un piemērojamajām procesuālo tiesību normām Pirmās instances tiesa tāpat pārsūdzētā sprieduma 64. un 67. punktā pamatoti ir nospriedusi, ka Komisijas kompetence ar strīdīgo lēmumu piemērot naudas sodu izrietēja no Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta un procedūra bija jāorganizē atbilstoši šai regulai.
- 75 Proti, no judikatūras izriet, ka tiesību normai, kas ir akta juridiskais pamats un kas pilnvaro Savienības iestādi pieņemt attiecīgo aktu, ir jābūt spēkā šā akta pieņemšanas brīdī (šajā ziņā skat. 2000. gada 4. aprīļa spriedumu lietā *C-269/97 Komisija/Padome, Recueil*, I-2257. lpp., 45. punkts) un ka procesuālās normas parasti ir piemērojamas no to spēkā stāšanās brīža (šajā ziņā skat. 1981. gada 12. novembra spriedumu apvienotajās lietās no 212/80 līdz 217/80 *Meridionale Industria Salumi u.c., Recueil*, 2735. lpp., 9. punkts, kā arī 2006. gada 23. februāra spriedumu lietā *C-201/04 Molenbergnatie*, Krājums, I-2049. lpp., 31. punkts).
- 76 Jāpiebilst, ka tas, ka Komisija piemēroja Regulu Nr. 1/2003, nevis ierobežoja, bet gan drīzāk paplašināja procesuālās garantijas, kas uzņēmumiem, pret kuriem tiek vērstas procesuālās darbības, ir sniegtas EOTK līguma normās, ko turklāt *ARBED* neapstrīd.

- 77 Tādējādi Pirmās instances tiesa, nepieļaujot kļūdas tiesību piemērošanā, pārsūdzētā sprieduma 67. un 68. punktā varēja nolemt, ka, pirmkārt, Komisijas kompetence ar strīdīgo lēmumu piemērot naudas sodu izrietēja no Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta un ka procedūra bija jāorganizē atbilstoši šai regulai, un, otrkārt, ka piemērojamā materiālo tiesību norma, kurā ir paredzēts sods, bija EOTKL 65. panta 1. un 5. punkts.
- 78 Treškārt, tiktāl, ciktāl *ARBED* apgalvo, ka Pirmās instances tiesa nav tieši atbildējusi uz visiem tās argumentiem, jāatgādina, ka saskaņā ar patstāvīgo judikatūru no Tiesas Statūtu 36. panta un 53. panta pirmās daļas izrietošais Vispārējās tiesas pienākums norādīt pamatojumu neliek tai izsmeloši izklāstīt vienu pēc otra lietas dalībnieku izteiktos argumentus. Tāad pamatojums var būt netiešs ar nosacījumu, ka tas ieinteresētajām personām ļauj uzzināt iemeslus, kuru dēļ tikuši veikti attiecīgie pasākumi, un Tiesai — gūt pietiekamu informāciju pārbaudes veikšanai (2009. gada 2. aprīļa spriedums lietā C-431/07 P *Bouygues* un *Bouygues Télécom*/Komisija, Krājums, I-2665. lpp., 42. punkts, kā arī 2010. gada 21. janvāra rīkojums lietā C-150/09 P *Iride* un *Iride Energia*/Komisija, 42. punkts).
- 79 Pirmās instances tiesas sniegtā argumentācija ir skaidra, un tā ļauj gan *ARBED* uzzināt iemeslus, kuru dēļ Pirmās instances tiesa ir noraidījusi minēto pamatu, gan arī Tiesai gūt pietiekamu informāciju, lai veiktu savu pārbaudi. Līdz ar to pārsūdzētajā spriedumā nav pieļauts pamatojuma nesniegšanas pārkāpums.
- 80 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, pirmais pamats ir jānoraida.

2. Par otro pamatu saistībā ar sabiedrību juridiskās personas un sankciju individuālas piemērošanas principu pārkāpumu, pamatojuma nesniegšanu, nepareizu judikatūras interpretāciju un piemērošanu par mātes sabiedrības vairošanu par tai pilnībā piederošas meitas sabiedrības rīcību, kā arī par *res judicata* principa neievērošanu

a) Par pieņemamību un izvirzītā pamata atbilstību

i) Lietas dalībnieku argumenti

⁸¹ Savā atbildes rakstā par apelācijas sūdzību lietā C-201/09 Komisija apgalvo, ka tiklīdz, ciktāl šā pamata mērķis ir apstrīdēt pārsūdzētā sprieduma 106.–119. punktā minēto *ProfilARBED* vairojamību *TradeARBED* rīcībā, šis prasības pamats ir nepieņemams, tādēļ ka prasības pieteikumā nav iekļaujams prasības pamats, kas attiecas uz citu lietas dalībnieku.

⁸² Turklāt Komisija uzskata, ka otrais prasības pamats nav atbilstošs, jo tas attiecas tikai uz prezumpcijas piemērošanu par faktisku kontroli, kas izriet no īpašumtiesībām uz 100 % no meitas sabiedrības kapitāla daļām, nevis Pirmās instances tiesas konstatējumu, ka Komisija ir pierādījusi, ka *ARBED* īstenoja izšķirošu ietekmi pār *TradeARBED*, tādējādi pamatojot secinājumu, ka šīs sabiedrības veido vienu saimniecisku vienību.

ii) Tiesas vērtējums

⁸³ Jautājumā par pamata daļas par *ProfilARBED* vairošanu *TradeARBED* darbībās pieņemamību ir jākonstatē, ka šis pamats neattiecas uz pārsūdzēto spriedumu, jo skar

ARBED tiesisko stāvokli. Kā pamatoti norāda Komisija, apelācijas sūdzības iesniedzēja nevar izvirzīt pamatu, kas attiecas uz citu lietas dalībnieku apelācijas tiesvedībā. Tādēļ šis pamats ir jāatzīst par nepieņemamu tiktāl, ciktāl tas attiecas uz *ProfilARBED* vairošanu *TradeARBED* darbībās.

⁸⁴ Jautājumā par otrā pamata atbilstību no pārsūdzētā sprieduma 99. punkta izriet, ka, lai secinātu, ka *ARBED* un *TradeARBED* ir viena saimnieciska vienība, Pirmās instances tiesa ir balstījusies uz visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem, tādēļ tostarp arī uz atspēkojamo prezumpciju, saskaņā ar kuru mātes sabiedrība, kurai pilnībā pieder meitas sabiedrības kapitāla daļas, faktiski īsteno izšķirošu ietekmi uz tās rīcību.

⁸⁵ Šādos apstākļos otrais apelācijas sūdzības pamats ir jāizskata pēc būtības.

b) Par lietas būtību

i) Lietas dalībnieku argumenti

⁸⁶ Pirmkārt, *ARBED* norāda, ka Pirmās instances tiesa ir secinājusi, ka *ARBED* var vairot *TradeARBED* rīcībā atbilstoši konkurences tiesību koncepcijai, atbilstoši kurai tiesību izpratnē atsevišķi uzņēmumi var būt viena saimnieciska vienība. Tomēr līdz šim šī koncepcija esot piemērota, tikai lai atbrīvotu uzņēmumus no sekām, kas rodas

atsevišķu juridisku personu pastāvēšanas dēļ, paredzot, ka EKL 81. pantā noteiktais aizliegums uzņēmumu starpā slēgt nolīgumus nevar tikt piemērots vienas grupas uzņēmumiem un atbilstoši šai koncepcijai iepriekš minēto pantu nepiemēro koncentrāciju tiesiskajam regulējumam par uzņēmumu iegādi vienas grupas ietvaros.

⁸⁷ Atzīstot vienas grupas uzņēmumu kolektīvo atbildību viena uzņēmuma rīcības dēļ, Pirmās instances tiesa esot liegusi privātpersonām garantētās tiesības īstenot savu saimniecisko darbību atsevišķu juridisku vienību veidā, kurām tādēļ, ka tās ir juridiskas personas, piemīt savs juridiskās personas statuss un kurām turklāt piemīt individuāla atbildība.

⁸⁸ Turklāt Pirmās instances tiesas pieejas iznākums esot nekonsekvents. Proti, apstākļa, ka grupai piederošas sabiedrības prettiesiskā rīcībā var vainot gan mātes sabiedrību, gan meitas sabiedrību, apvienojumā ar apstākli, ka tikai mātes sabiedrība var atspēkot prezumpciju par izšķirošo ietekmi, rezultātā meitas sabiedrībām tiktu piemērots nelabvēlīgāks tiesiskais regulējums.

⁸⁹ Tādēļ *ARBED* apgalvo, ka ar pārsūdzēto spriedumu ir pārkāpts juridiskās personas princips, kā arī sodu un sankciju individualizācijas princips un tas rada iekšēju pret-runu argumentācijā, kas ir pielīdzināma pamatojuma nesniegšanai.

⁹⁰ Otrkārt, *ARBED* uzskata, ka, spriežot, ka ar atspēkojamo prezumpciju, ka mātes sabiedrība, kurai pilnībā pieder meitas sabiedrības kapitāla daļas, īsteno izšķirošu ietekmi uz savas meitas sabiedrības rīcību, var pamatot mātes sabiedrības vainošanu meitas sabiedrības rīcībā, Pirmās instances tiesa ir pārkāpusi vispārējos tiesību principus un nav ievērojusi ne Tiesas, ne Pirmās instances tiesas judikatūru. Atbilstoši šai judikatūrai tiekot prasīts, lai Komisija pierādītu, ka konkrēti pārkāpumi var tikt

izteikti attiecībā uz katru uzņēmumu, uz kuru attiecas lēmums par naudas sodas piemērošanu.

- 91 Pirmās instances tiesas nostāju nevarot pamatot ar 1983. gada 25. oktobra spriedumu lietā 107/82 *AEG-Telefunken*/Komisija (*Recueil*, 3151. lpp.) un 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-286/98 P *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija (*Recueil*, I-9925. lpp.), jo pirmais spriedums neattiecas uz šo lietu, bet otrais ir ticis kļūdaini interpretēts.
- 92 Proti, pēc ARBED domām, iepriekš minētajā lietā *AEG-Telefunken*/Komisija Tiesai bija jālemj nevis par to, vai mātes sabiedrību var vainot meitas sabiedrības izdarītā pārkāpumā, bet gan par šīs mātes sabiedrības piedalīšanos pārkāpumā. Turklāt pretēji attiecīgās lietas faktiem šajā lietā piemērojamajās valsts tiesību normās neesot paredzēts, ka meitas sabiedrības statūtos paredzētajām lēmēj institūcijām ir pilnībā jāatbilst mātes sabiedrības lēmēj institūcijām.
- 93 Attiecībā uz iepriekš minēto spriedumu lietā *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija ARBED apgalvo, ka Tiesa nekad nav apstiprinājusi, ka īpašumtiesības uz 100 % no meitas sabiedrības kapitāla daļām ir pietiekams pamats, lai atzītu, ka mātes sabiedrība ir atbildīga par savas meitas sabiedrības rīcību. Atšķirībā no ARBED minētajā lietā mātes sabiedrība administratīvās procedūras laikā piekrita uzņemties atbildību par savas meitas sabiedrības rīcību. Turklāt Komisijas minētajā lietā pieņemtajā lēmumā šī iestādes pieeja bija piemērot naudas sodu mātes sabiedrībai, jo bija skaidri pierādījumi, ka šī mātes sabiedrība ir piedalījusies pārkāpumā.
- 94 Treškārt, ARBED apgalvo, ka, konstatējot gan to, ka ir pastāvējusi ARBED izšķiroša ietekme pār *TradeARBED*, gan to, ka šī ietekme tika īstenota, lai arī gan strīdīgajā lēmumā, gan sākotnējā lēmumā bija atzīts, ka, īstenojot minēto ietekmi, ARBED nav piedalījusies pārkāpumā, Pirmās instances tiesa ir pārkāpusi principu par sākotnējam lēmumam piemētošo *res judicata*, jo Pirmās instances tiesa, pārkāpjot savas pilnvaras,

ir aizstājusi Komisijas novērtējumu ar savu novērtējumu un ir kļūdaini piemērojusi iepriekš minētajos spriedumos lietās *AEG-Telefunken*/Komisija un *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija rodamo judikatūru.

ii) Tiesas vērtējums

⁹⁵ Saskaņā ar patstāvīgo judikatūru ar jēdzienu uzņēmums apzīmē jebkuru vienību, kas veic saimniecisku darbību, neatkarīgi no šādas vienības juridiskā statusa un tās kapitāla nodrošinājuma veida. Šajā ziņā Tiesa ir precizējusi, ka, pirmkārt, aplūkojot kontekstā, jēdziens uzņēmums nozīmē saimniecisku vienību, pat ja no juridiskā skatupunkta šo saimniecisko vienību veido vairākas fiziskas un juridiskas personas, un, otrkārt, līdzko šāda saimnieciska vienība pārkāpj konkurences tiesības, tai atbilstoši personiskās atbildības principam ir jāatbild par šādu pārkāpumu (2011. gada 20. janvāra spriedums lietā C-90/09 P *General Química* u.c./Komisija, Krājums, I-1. lpp., 34.–36. punkts un tajos minētā judikatūra).

⁹⁶ Meitas sabiedrības rīcībā mātes sabiedrību var vainot tostarp tad, ja, lai gan tā ir atsevišķa juridiska persona, šī meitas sabiedrība tirgū nerīkojas patstāvīgi, bet gan būtībā piemēro mātes sabiedrības dotus rīkojumus, ievērojot it īpaši ekonomiskās, organizatoriskās un juridiskās saiknes, kas apvieno šīs abas juridiskās vienības (2009. gada 10. septembra spriedums lietā C-97/08 P *Akzo Nobel* u.c./Komisija, Krājums, I-8237. lpp., 58. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

⁹⁷ Īpašajā gadījumā, kad mātes sabiedrībai pilnībā pieder tās meitas sabiedrības, kas ir izdarījusi Savienības konkurences tiesību pārkāpumu, kapitāla daļas, pirmkārt, šī

mātes sabiedrība var īstenot izšķirošu ietekmi uz šīs meitas sabiedrības rīcību un, otrkārt, pastāv atspēkojama prezumpcija, ka minētā mātes sabiedrība faktiski īsteno izšķirošu ietekmi uz tās meitas sabiedrības rīcību (iepriekš minētais spriedums lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 60. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

98 Šādos apstākļos pietiek, ka Komisija pierāda, ka viss meitas sabiedrības kapitāls pieder tās mātes sabiedrībai, lai prezumētu, ka pēdējā īsteno izšķirošu ietekmi uz šīs meitas sabiedrības komercdarbības politiku. Tādēļ Komisija var uzskatīt mātes sabiedrību par solidāri atbildīgu par tās meitas sabiedrībai piemērotā naudas soda samaksu, ja vien šī mātes sabiedrība, kurai ir jāatspēko šī prezumpcija, neiesniedz pietiekamus pierādījumus par to, ka tās meitas sabiedrība tirgū rīkojas patstāvīgi (iepriekš minētais spriedums lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 61. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

99 Lai gan Tiesa tik tiešām iepriekš minētā sprieduma lietā *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija 28. un 29. punktā papildus īpašumtiesībām uz 100 % meitas sabiedrības kapitāla ir minējusi citus apstākļus, kā, piemēram, to, ka nav apstrīdēts, ka mātes sabiedrība ietekmē meitas sabiedrības komercdarbības politiku, un kopējo abu sabiedrību pārstāvību administratīvās procedūras laikā, Tiesa šos apstākļus tik un tā ir minējusi, tikai lai norādītu visus pierādījumus, uz kuriem Pirmās instances tiesa ir balstījusi savu pamatojumu, bet ne tādēļ, lai šā sprieduma 97. punktā minētās prezumpcijas īstenošanai izvirzītu nosacījumu par papildu netiešu pierādījumu iesniegšanu par to, ka mātes sabiedrība faktiski ir īstenojusi savu ietekmi (iepriekš minētais spriedums lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 62. punkts).

100 No šiem apsvērumiem izriet, ka, pirmkārt, Pirmās instances tiesa nav pieļāvusi nevienu kļūdu tiesību piemērošanā, nospiežot, ka, ja mātes sabiedrībai pilnībā pieder tās meitas sabiedrības kapitāla daļas, pastāv atspēkojama prezumpcija, saskaņā ar kuru šī mātes sabiedrība īsteno izšķirošu ietekmi uz tās meitas sabiedrības rīcību un, otrkārt,

ne apgalvotais sabiedrību juridiskās personas princips, ne sodu individualizācijas princips, pretēji tam, ko apgalvo *ARBED*, Komisijai neliedz piemērot naudas sodu mātes sabiedrībai par tai pilnībā piederošas meitas sabiedrības izdarītu pārkāpumu.

- 101 Proti, ja mātes sabiedrība īsteno izšķirošu ietekmi pār savas meitas sabiedrības rīcību, tostarp pret konkurenci vērstu rīcību, tad atbilstoši judikatūrai, kura ir atgādināta šā sprieduma 95. punktā, atbildīgais par minēto rīcību par EOTK līgumā un EK līgumā noteikto konkurences tiesību pārkāpumu ir uzņēmums, kuru veido mātes un meitas sabiedrības.
- 102 Turklāt pārsūdzētā sprieduma 94. un 96.–98. punktā Pirmās instances tiesa ir norādījusi, ka Komisija ar strīdīgo lēmumu bija konstatējusi, ka nav ne pierādīts, ne pat apgalvots, ka *TradeARBED* savu komercdarbības politiku īstenojusi neatkarīgi no *ARBED* un papildu pierādījumu elementi apstiprina *ARBED* izšķirošo ietekmi pār *TradeARBED* rīcību un šīs ietekmes faktisku izmantošanu.
- 103 Šādos apstākļos ir jānoraida *ARBED* argumenti par kļūdainu judikatūras piemērošanu attiecībā uz mātes sabiedrības vainošanu par tai pilnībā piederošas meitas sabiedrības rīcību un par to, ka Pirmās instances tiesa Komisijas vērtējumu ir aizstājusi ar savu pašas vērtējumu.
- 104 Savukārt attiecībā uz *ARBED* argumentu, ka meitas sabiedrības vainošana prettiesiskā rīcībā izraisītu, ka attiecībā uz šādu sabiedrību tiktu piemērots nelabvēlīgāks atbildības tiesiskais regulējums nekā tas, kuru piemēro mātes sabiedrībai, pietiek atgādināt, ka šajā lietā Komisija iepriekš minētajā rīcībā meitas sabiedrību vainoja tādēļ, ka tā bija pārņēmusi mātes sabiedrības saimnieciskās darbības — tāvad meitas sabiedrības atbildību pakārtojot mātes sabiedrības atbildībai, līdz ar to meitas sabiedrībai

piemērotais atbildības tiesiskais regulējums nekādi nav nelabvēlīgāks par to, kurš tiek piemērots mātes sabiedrībai.

105 Jautājumā par argumentu par *res judicata* principa pārkāpumu pietiek vien norādīt, ka ar to katrā ziņā nav apveltāms tāds Komisijas lēmums kā sākotnējais lēmums, kurš turklāt attiecībā uz *ARBED* ir ticis atcelts.

106 Jautājumā par pamatojuma nesniegšanu, kas esot radies no apgalvotas pretrunas, kas pieļauta Pirmās instances tiesas argumentācijā, no iepriekš minētā izriet, ka šāds apgalvojums par pretrunu ir radies tādēļ, ka *ARBED* kļūdaini ir interpretējusi judikatūru par mātes sabiedrības vairošanu tai pilnībā piederošas meitas sabiedrības rīcībā. Tādēļ šis arguments katrā ziņā ir jānoraida.

107 Tādēļ otrais prasības pamats ir jānoraida.

3. Par trešo pamatu saistībā ar tiesību normu par noilgumu pārkāpumu un *res judicata* principa pārkāpumu, kā arī pamatojuma nesniegšanu

a) Lietas dalībnieku argumenti

108 *ARBED* apgalvo, ka, uzskatot, ka pārkāpumā ir piedalījusies *ARBED*, jo tā tiek vainota *TradeARBED* izdarītajā pārkāpumā, Pirmās instances tiesa, pirmkārt, ņemot vērā, ka apstrīdētā sprieduma 100. punktā tā atbildību, kuras pamats ir vairojamība

[attiecināmība], ir nodalījusi no atbildības, kuras pamats ir piedalīšanās, ir nonākusi pretrunās, otrkārt, nav pierādījusi, ka attiecībā uz *ARBED* būtu izpildīti kritēriji, lai tai piemērotu noilgumu pārtraucošus vai apturošus aktus, treškārt, kļūdaini ir piemērojusi tiesību normas par noilgumu un, ceturtkārt, ir pārkāpusi *res judicata* principu.

b) Tiesas vērtējums

¹⁰⁹ Jautājumā par argumentu par apgalvoto pretrunīgo pamatojumu, ko esot pieņēmusi Pirmās instances tiesa, šā sprieduma 106. punktā jau ir norādīts, ka apgalvojums par pretrunām ir radies tādēļ, ka *ARBED* kļūdaini ir interpretējusi judikatūru par mātes sabiedrības vairošanu tai pilnībā piederošas meitas sabiedrības rīcībā. Tādēļ šis arguments ir jānoraida.

¹¹⁰ No tā izriet arī, ka pretēji tam, ko apgalvo *ARBED*, noilgumu pārtraucošie akti bija piemērojami *ARBED* tādēļ, ka pastāvēja iepriekš minētā vairojamība [attiecināmība], un tādēļ, ka *ARBED* varēja uzskatīt par ietilpstošu vienā saimnieciskā vienībā, ko veido *TradeARBED* un *ARBED*.

¹¹¹ Visbeidzot, jautājumā par argumentu saistībā ar *res judicata* principu šā sprieduma 105. punktā jau ir norādīts, ka ar šādu spēku katrā ziņā nav apveltāms tāds Komisijas lēmums kā sākotnējais lēmums, kurš attiecībā uz *ARBED* turklāt ir ticis atcelts.

112 No iepriekš minētā izriet, ka trešais apelācijas sūdzības pamats ir jānoraida.

4. Par ceturto pamatu saistībā ar pamatojuma nesniegšanu, tiesību uz aizstāvību pārkāpumu un *res judicata* principa pārkāpumu

a) Lietas dalībnieku argumenti

113 *ARBED* norāda, ka Pirmās instances tiesā tā ir apgalvojusi, ka atbilstošie pierādījumu elementi saistībā ar prezumpcijas par [*ARBED*] vairošanos *TradeARBED* veiktajā pārkāpumā atspēkojumu varēja būt *ARBED* rīcībā 1990. gadā, taču tie ir zuduši pēc sešpadsmit gadu ilga laikposma, un *ARBED* nav bijis iespējas novērtēt šādas informācijas nozīmību tiesvedības laikā. Līdz ar to *ARBED* arguments esot bijis par neiespējamību sakopot vajadzīgos pierādījumus, lai atspēkotu iepriekš minēto prezumpciju.

114 Nolemjot, ka *ARBED* tik un tā ir pienākums pierādīt, ka pierādījumi par tās saistības ar tās meitas sabiedrību patieso raksturu vairs nav pieejami, Pirmās instances tiesa esot prasījusi pierādījumu par neesošu faktu, ko principā ir neiespējami sniegt, līdz ar to pārsūdzētajā spriedumā neesot sniegts pamatojums, kas savukārt ir tiesību uz aizstāvību pārkāpums.

115 Tiktāl, ciktāl pārsūdzētā sprieduma 169. punktā Pirmās instances tiesa ir piebildusi, ka atbildības prezumpcija bija ietverta jau sākotnējā lēmumā, *ARBED* atbild, ka šajā

lēmumā nav neviena argumenta par vienas sabiedrības vainošanu citas sabiedrības veiktā pārkāpumā, bet tajā tikai ir minēts, ka *TradeARBED* veica tērauda siju piegādes *ARBED* un ka sākotnējais lēmums, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi, ir ticis adresēts *ARBED*.

116 Attiecībā uz pārsūdzētā sprieduma 171. punktā minētajiem apsvērumiem, saskaņā ar kuriem atbildības prezumpciju esot apstiprinājuši sākotnējā lēmumā iekļautie pierādījumu elementi, *ARBED* norāda, ka iepriekš minētais Pirmās instances tiesas 1999. gada 11. marta spriedums lietā *ARBED/Komisija* attiecas uz *ARBED* rīcību pēc pārkāpuma un ka minētā sprieduma 98. punktā ir norāde uz neskaidrībām par attiecīgo *ARBED* un *TradeARBED* atbildību.

117 Turklāt, tā kā Tiesa sākotnējo lēmumu atcēla tiktāl, ciktāl tas attiecās uz *ARBED*, tad *res judicata* dēļ šis Pirmās instances tiesas arguments esot neatbilstošs. *ARBED* apgalvo, ka Pirmās instances tiesas argumentācija ir pretrunā *res judicata*, ar kuru apveltīts iepriekš minētais 2003. gada 2. oktobra spriedums lietā *ARBED/Komisija*, un šī argumentācija ir balstīta uz kļūdainu sākotnējā lēmuma iepriekš minētā 1999. gada 11. marta sprieduma lietā *ARBED/Komisija* interpretāciju, kas esot pielīdzināma pamatojuma nesniegšanai.

b) Tiesas vērtējums

118 Attiecībā uz argumentu par neiespējamību savākt vajadzīgos pierādījumus prezumpcijas par *ARBED* vainojamību *TradeARBED* rīcībā atspēkošanai un tādēļ, ka tiekot prasīti pierādījumi par neesošu faktu, no judikatūras izriet, ka pierādījumi ir jāsniedz uzņēmumam, kurš apgalvo, ka administratīvās procedūras pārmērīgais ilgums ir

ietekmējis tā tiesību uz aizstāvību īstenošanu, un tam juridiski pietiekami ir jāpierāda, ka pārmērīgi ilgās procedūras dēļ uzņēmumam ir radušās grūtības aizstāvēties pret Komisijas apgalvojumiem (šajā ziņā skat. 2006. gada 21. septembra spriedumu lietā C-113/04 P *Technische Unie*/Komisija, Krājums, I-8831. lpp., 60. un 61. punkts).

- 119 Pārsūdzētā sprieduma 168. punktā Pirmās instances tiesa ir lēmusi, ka šajā lietā *ARBED* nav pierādījusi, kādēļ administratīvās procedūras ilgums ir kaitējis tās tiesībām uz aizstāvību, jo *ARBED* ir apgalvojusi vienīgi, ka pierādījumu elementi, kuri varēja būt tās rīcībā 1990. gadā, pēc tik ilga laika ir pazuduši.
- 120 Šajā vērtējumā nav pieļauta neviena kļūda tiesību piemērošanā. Jāatgādina, ka *ARBED* bija sākotnējā lēmuma adresāte un tā bija lietas dalībiece pirmajā tiesvedībā Pirmās instances tiesā un Tiesā. Taču, kā pamatoti apgalvo Komisija, šādos apstākļos jebkura pienācīgi rūpīga sabiedrība glabātu aizstāvbai nepieciešamos dokumentus.
- 121 No tā izriet, ka sabiedrībai tādā situācijā kā *ARBED* ir precīzi jānorāda ja ne katrs atsevišķs pierādījums, kurš ir pazudis, tad vismaz tie starpgadījumi, notikumi vai apstākļi, kuru dēļ attiecīgajā laikposmā tā nevarēja ievērot pienācīgas rūpības pienākumu un kuru dēļ, kā apgalvots, pazuduši pierādījumi, uz kuriem tā atsaucas.
- 122 Proti, tikai veicot šādu precīzu norāžu pārbaudi, Pirmās instances tiesa vai Tiesa var novērtēt, vai uzņēmums juridiski pietiekami ir pierādījis, ka tam ir bijušas attiecīgās grūtības īstenot savas tiesības uz aizstāvību pret Komisijas apgalvojumiem pārmērīgi ilgās administratīvās procedūras dēļ vai, tieši otrādi, šādas grūtības ir radušās tādēļ, ka nav pildīti pienākumi ievērot pienācīgu rūpību.

- 123 Tādēļ Pirmās instances tiesa varēja pamatoti nospriest, ka tik vispārīgs apgalvojums kā tas, ko izteica *ARBED*, nav pietiekams, lai juridiski pietiekami pierādītu, ka procedūras ilgums ir ietekmējis tiesības uz aizstāvību.
- 124 Ņemot vērā šo konstatējumu, argumenti, kurus *ARBED* izvirzījusi jautājumā par Pirmās instances tiesas papildu apsvērumiem pārsūdzētā sprieduma 169.–171. punktā, ir neatbilstoši.
- 125 Līdz ar to ceturtais apelācijas sūdzības pamats ir jānoraida.
- 126 No visa iepriekš minētā izriet, ka *ARBED* apelācijas sūdzība lietā C-201/09 P ir jānoraida.

B — Par Komisijas apelācijas sūdzības (lieta C-216/09 P) vienīgo pamatu par kļūdām tiesību piemērošanā, kas izriet no Lēmuma Nr. 715/78 interpretācijas

1. Lietas dalībnieku argumenti

- 127 Komisija uzskata, ka Pirmās instances tiesa ir pamatojusies uz burtisku, kļūdainu un pārmērīgi šauru Lēmuma Nr. 715/78 2. panta 3. punkta, un 3. panta interpretāciju, tai atsaucoties uz atšķirību, kas pastāv šo tiesību normu starpā attiecībā uz sekām, ko tās rada *erga omnes*, lai pamatotu noilguma pārtraukšanas nošķiršanu no

noilguma apturēšanas. Tas, ka Lēmuma Nr. 715/78 3. panta tekstā nav tiešas norādes uz *erga omnes*, vēl neizslēdzot, ka ar šo tiesību normu noilgumam ir *erga omnes* raksturs, jo noilguma pārtraukšanai un noilguma apturēšanai ir kopīgs mērķis, proti, apstādināt termiņu attiecībā uz tiem uzņēmumiem, uz kuriem tas attiecas.

128 2002. gada 15. oktobra spriedumā apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij u.c./Komisija (Recueil, I-8375. lpp., 144. punkts)* Tiesa esot noraidījusi tiesību normu par noilgumu burtisku un sašaurinātu interpretāciju, jo Tiesa esot ņēmusi vērā ne tikai tiesību normas par noilguma apturēšanu tekstu, bet arī šīs tiesību normas mērķi, lai piemērotu plašu interpretāciju Lēmuma Nr. 715/78 3. pantā rodamajam jēdzienam “Komisijas lēmums”.

129 Šajā spriedumā Tiesa esot norādījusi, ka ar apturēšanu Komisiju aizsargā pret noilguma sekām gadījumos, kad tai jāgaida Eiropas Savienības tiesas nolēmums. Tādējādi gan apturēšana, gan pārtraukšana tai ļaujot efektīvi izmeklēt un sodīt par konkurences noteikumu pārkāpumiem.

130 Tāpat Komisija uzskata, ka noilgumu apturēšanas seku sašaurināta interpretācija nevar tikt izsecināta no judikatūras, uz ko atsaucas Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 154. punktā. Proti, 2004. gada 24. jūnija spriedumā lietā C-278/02 *Handl-bauer* (Krājums, I-6171. lpp., 40. punkts) Tiesa savu interpretāciju esot pamatojusi ar noilguma tiesību normu mērķi.

131 Attiecībā uz Pirmās instances tiesas atsauci uz 1999. gada 14. septembra spriedumu lietā C-310/97 P Komisija/*AssiDomän Kraft Products u.c. (Recueil, I-5363. lpp.)* Komisija uzskata, ka šā sprieduma loģika nav piemērojama attiecībā uz tādiem

izmeklēšanas laikā veiktiem pasākumiem kā pārbaudes un inspekcijas, kuru apstrīdēšana aptur vai pārtrauc noilgumu.

¹³² Atšķirībā no prasībām atcelt galīgus lēmumus, kuru gadījumā nevar izslēgt Pirmās instances tiesas risinājuma pareizību, iepriekš minēto pasākumu apstrīdēšana turpreti varētu ietekmēt Komisijas iespējas īstenot procedūru attiecībā uz visiem pārkāpumā iesaistītajiem uzņēmumiem, pat ja formāli šie pasākumi formāli tiek piemēroti tikai vienam uzņēmumam. Tādēļ minētā sprieduma piemērošana attiecībā uz noilguma apturēšanu kavētu pareizu konkurences tiesību piemērošanu, bet interpretācija, kurā būtu atzīta šīs apturēšanas iedarbība *erga omnes*, varētu nodrošināt šo tiesību normu lietderīgo iedarbību.

¹³³ Komisija precizē, ka pārsūdzētajā spriedumā — tad, ja viena sabiedrība ir apstrīdējusi pret to vērsto izmeklēšanas pasākumu, — Komisijai esot bijis noteikts pienākums turpināt izmeklēšanu attiecībā uz citiem pārkāpumā iesaistītajiem uzņēmumiem un sabiedrībām un savā galīgajā lēmumā izmantot dokumentus, kuru izmantošanas tiesiskums esot neskaidrs, tādējādi riskējot ar galīgā lēmuma atcelšanu. Tā kā attiecībā uz citiem uzņēmumiem noilgums turpinās, tā nevarot gaidīt minētās tiesvedības par izmeklēšanas pasākumu noslēgumu.

¹³⁴ Tādēļ, pirmkārt, gaidot, kamēr Eiropas Savienības tiesa izlems jautājumu par izmeklēšanas pasākuma likumību, Komisijai un iesaistītajiem uzņēmumiem būtu jāturpina veltīt resursus šīs izmeklēšanas turpināšanai un, otrkārt, tā kā uzņēmumi nav cēlušī prasību par izmeklēšanas pasākumu, tiem, pamatojoties uz šī pasākuma pretlikumību, ar vairākiem prasības pieteikumiem ar identisku priekšmetu būtu jāceļ prasība par galīgo lēmumu. Tā kā iepriekš minētais izmeklēšanas pasākums, pat ja tas ir adresēts atsevišķai sabiedrībai, šiem uzņēmumiem rada juridiskas sekas, tiem būtu jābūt tādām pašām tiesībām Eiropas Savienības tiesā celt prasību par apgalvoto pretlikumību.

- 135 Komisija arī uzskata, ka šis gadījums ar gadījumu, kurā izmeklēšanas pasākumu likumību nevar apstrīdēt, nav salīdzināms tad, ja, pirmkārt, ar to var atrisināt sarežģījumus, kuri, iespējams, procedūrā varētu rasties vēlāk un, otrkārt, ja cita lieta nav izskatīšanā Eiropas Savienības tiesā.
- 136 Turklāt Komisija uzskata, ka ar pārsūdzēto spriedumu tiek atvieglināta naudas soda samaksas apiešana. Tiktāl, ciktāl noilguma apturēšana attiecas tikai uz sabiedrību, kas ir cēlusi prasību, šī sabiedrība desmit gadus vēlāk pēc pārkāpuma veikšanas varētu būt veikusi pārstrukturēšanu vai nodevusi savu mantu citai sabiedrībai, uz kuru noilguma apturēšana neattiektos, tādējādi šāda situācija ļautu uzņēmumu grupai izvairīties no soda naudas piemērošanas.
- 137 Turklāt Lēmuma Nr. 715/78 2. un 3. panta pārklāšanās notiekot tādēļ, ka, pirmkārt, minētā 2. panta 3. punktā ir atsauce uz noilguma termiņa atsākšanos pēc tā apturēšanas iepriekš minētajā 3. pantā un, otrkārt, 3. pantā veikta atsauce uz Komisijas lēmumu, kurš ir minēts iepriekš minētā 2. panta 3. punktā, ir pretrunā Pirmās instances tiesas konstatētajam nošķīrumam.
- 138 Komisija uzskata, ka Padomes 1974. gada 26. novembra Regulas (EEK) Nr. 2988/74 attiecībā uz noilguma termiņiem procesuālās darbībās un sankciju piemērošanā atbilstīgi Eiropas Ekonomikas kopienas transporta un konkurences noteikumiem (OV L 319, 1. lpp.) sagatavošanas darbi apstiprina tās veikto Lēmuma Nr. 715/78 interpretāciju. Komisija norāda, ka jau sākotnējā priekšlikumā bija paredzēts, ka noilguma pārtraukšanai būtu *erga omnes* iedarbība, tādējādi atspoguļojot *in rem* pieeju attiecībā uz noilgumu, pretēji *in personam* pieejai, par kuru iestājās dažas delegācijas. Kompromiss galu galā esot ļāvis izvēlēties pirmo pieeju. Tiesību norma par noilguma apturēšanu pēc vienas delegācijas priekšlikuma esot iekļauta tikai otrajā grozītajā priekšlikumā.

139 Komisija no tā secina, ka Padome ir izvēlējusies *in rem* pieeju visām tiesību normām, kas attiecas uz noilgumu, tostarp tiesību normām par noilguma apturēšanu. Padome tālākus precizējumus šajā ziņā neesot sniegusi tādēļ, ka izvēle par noilguma veidu jau bija izdarīta, un līdz ar to neesot bijis vajadzīgs to precizēt arī attiecībā uz noilguma apturēšanu.

140 Tā kā Komisija uzskata, ka noilgums ir izņēmums un ka tas ir tikai tad, ja tas ir paredzēts, tad par labu tās nostājai liecina arī princips, ka izņēmumi ir jāinterpretē šauri. Līdz ar to tiesību normas par noilgumu neesot jāinterpretē plaši, par labu uzņēmumiem. Proti, arī Tiesas judikatūrā nekad neesot atbalstīta tiesību normu par noilguma apturēšanu šaura interpretācija.

2. Tiesas vērtējums

141 No judikatūras izriet, ka tieši fakts, ka Pirmās instances tiesā vai Tiesā tiek izskatīta prasība, ir pamats noilguma apturēšanai (iepriekš minētais spriedums lietā *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 153. punkts).

142 Tiesa arī ir nospriedusi, ka, ja lēmuma adresāts nolemj celt prasību par tiesību akta atcelšanu, Eiropas Savienības tiesa lemj vienīgi par tiem lēmuma aspektiem, kas skar šo adresātu. Savukārt aspekti, kas skar pārējos adresātus un nav tikuši apstrīdēti, neietilpst strīda, kas jāizšķir Eiropas Savienības tiesai, priekšmetā (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/*AssiDomän Kraft Products* u.c., 53. punkts).

- 143 Turklāt saskaņā ar Lēmuma Nr. 715/78 4. panta 2. punktu un Regulas Nr. 1/2003 26. panta 2. punktu noilguma termiņa sodu izpildei laiku skaita no dienas, kad lēmums ir kļuvis galīgs. Tiesa ir precizējusi, ka šo termiņu tādā, sākot no termiņa beigām prasības iesniegšanai par lēmumu par pārkāpumu un naudas sodu, sāk skaitīt tad, ja nav iesniegts vēl cits prasības pieteikums (pēc analogijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 137. punkts).
- 144 No iepriekš minētā, pirmkārt, izriet, ka attiecībā uz uzņēmumiem, kuri nav cēlušies prasību par Komisijas galīgo lēmumu, ar kuru tiem piemērots naudas sods atbilstoši EOTKL 65. pantam vai Regulas Nr. 1/2003 23. pantam, šis lēmums kļūst galīgs un, otrkārt, lēmuma galīgā rakstura sekas ir tādas, ka attiecībā uz šiem uzņēmumiem atbilstoši Lēmuma Nr. 715/78 4. pantam un Regulas Nr. 1/2003 26. pantam sāk skaitīt termiņu minētā lēmuma izpildei.
- 145 No tā izriet, ka attiecībā uz šiem uzņēmumiem cita uzņēmuma prasības par to pašu galīgo lēmumu iesniegšana nevar apturēt noilguma termiņu.
- 146 Turklāt ne tikai Lēmuma Nr. 715/78 3. panta un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 6. punkta formulējums, bet arī šo pantu mērķi aptver gan prasības, kas ir celtas par tiem Lēmuma Nr. 715/78 2. pantā un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 3. punktā minētajiem tiesību aktiem, kurus var apstrīdēt, gan prasības, kuras ir celtas par Komisijas galīgo lēmumu (pēc analogijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, 146. punkts).
- 147 Tādēļ, tā kā Lēmuma Nr. 715/78 3. pantā un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 6. punktā nav paredzētas nekādas atšķirības starp lēmumiem ar apturošu iedarbību, prasībām, kuras ir celtas par apstrīdamiem tiesību aktiem, kuri ir minēti Lēmuma

Nr. 715/78 2. pantā un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 3. punktā, pretēji Komisijas apgalvotajam, nav *erga omnes* iedarbības.

¹⁴⁸ Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, jāsecina, ka Pirmās instances tiesa nav pielāvusi nevienu kļūdu tiesību piemērošanā, nospriežot, ka atbilstoši Lēmuma Nr. 715/78 3. pantam un Regulas Nr. 1/2003 25. panta 6. punktam noilguma apturēšana tiesvedībā attiecas vienīgi uz lietas dalībniekiem.

¹⁴⁹ Šajā lietā, kā pamatoti norāda arī *ProfilARBED* un *TradeARBED*, sākotnējais lēmums attiecās tikai uz *ARBED*, un tiesvedības, kura notika tikai *ARBED* un Komisijas starpā, rezultāts bija šā lēmuma atcelšana attiecībā uz *ARBED*. No tā izriet, ka minētā tiesvedība nevar būt pamats noilguma termiņa apturēšanai attiecībā uz *ProfilARBED* un *TradeARBED*.

¹⁵⁰ Šajos apstākļos Komisijas apelācijas sūdzība lietā C-216/09 P ir jānoraida.

¹⁵¹ Tā kā pretapelācijas sūdzību lietā C-216/09 P *ProfilARBED* un *TradeARBED* ir iesniegušas pakārtoti gadījumam, ja Tiesa apmierinātu Komisijas apelācijas sūdzību, tā nav jāizskata.

VIII — Par tiesāšanās izdevumiem

- ¹⁵² Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 2. punktu, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz Reglamenta 118. pantu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tomēr saskaņā ar Reglamenta 69. panta 3. punktu, ja abiem lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs vai ja pastāv izņēmuma apstākļi, Tiesa var nolemt, ka tiesāšanās izdevumi ir jāsadala vai ka lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši.
- ¹⁵³ Tā kā spriedums ir nelabvēlīgs attiecībā uz *ARBED* apelācijas sūdzību lietā C-201/09 P, tai ir jāpiespriež atlīdzināt ar šo apelāciju saistītos tiesāšanās izdevumus atbilstoši Komisijas prasījumiem.
- ¹⁵⁴ Jautājumā par apelācijas sūdzību lietā C-216/09 P Tiesa uzskata, ka, ņemot vērā šīs lietas īpašos apstākļus, Komisija, kā arī *TradeARBED* un *ProfilARBED* savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) **apelācijas sūdzības noraidīt;**
- 2) ***ArcelorMittal Luxembourg SA* sedz savus tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzina Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumus saistībā ar apelācijas tiesvedību lietā C-201/09 P;**

- 3) Eiropas Komisija, *ArcelorMittal Belval & Differdange SA* un *ArcelorMittal International SA* savus tiesāšanās izdevumus saistībā ar apelācijas tiesvedību lietā C-216/09 P sedz pašas.

[Paraksti]